ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobkyně: T. K., zastoupené Mgr. Marianem Francem, advokátem se sídlem Plzeň, Solní 4, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 5. 2004, čj. 61 Az 59/2004 - 19,

takto:

I. **Kasační stížnost se zamítá.**

II. **Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.**

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 21. 2. 2004, čj. OAM-490/VL-20-04-2004. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím byla žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného je vydáno v souladu se zákonem, na podkladě dostatečně zjištěného stavu věci.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že považuje právní názor krajského soudu za špatný, který dospěl k závěru, že pokud žádá o azyl jen z důvodů problémů se svým přítelem a z důvodu nezaměstnanosti na Ukrajině, nelze tyto

důvody podřadit pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu a správní orgán postupoval správně, pokud rozhodl, že nelze postupovat ani podle § 14 téhož zákona. Dle stěžovatelky by měl soud používat extenzivní a nikoli restriktivní výklad zákona a to zvláště tehdy, pokud správní orgán neopatří dostatek důkazů, které by vyvracely její tvrzení. V řízení o udělení azylu uváděla, že v sociálním prostředí, ve kterém na Ukrajině žila, byla nucena k uzavření sňatku s člověkem, ke kterému nemá žádný citový vztah a do manželství je nucena jen na základě kulturních zvyklostí na Ukrajině. Podle jejího názoru je zde jasně patrné, že příslušnost k jisté sociální skupině ji staví do role naprosto neakceptovatelné. Stejně tak i v případě nezaměstnanosti je třeba vycházet z toho, že pokud se nedá v jejím případě očekávat na Ukrajině nástup do zaměstnání, bude nucena žít pod hranicí bídy, což je podle ní skutečnost, která by měla vést k udělení azylu dle § 14 zákona o azylu. Správní orgán a stejně tak i soud se vůbec nezabývali ani kombinací obou shora uvedených důvodů. Stěžovatelka jako nezaměstnaná osoba, tedy osoba z nejslabší sociální skupiny obyvatel, je z existenčních důvodů nucena na základě kulturních zvyklostí k nesvobodným právním úkonům, resp. uzavírat sňatek s osobou, která by ji měla ekonomicky zajistit, což je z humanistického pohledu naprosto neakceptovatelné. Pokud soud uvádí, že se správní orgán danou situací dostatečně zabýval, pak je třeba uvést, že během celého řízení nebyl předložen žádný důkaz, který by hovořil o podmínkách nezaměstnaných na Ukrajině, nebyla oslovena žádná mezinárodní organizace a nedošlo ani k citování národních statistik udávaných samotným státem původu stěžovatelky. Dodává, že o azylu bylo rozhodnuto na základě naprosto povrchních znalostí. Pokud se v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu objevuje jako důvod žádosti o azyl snaha legalizovat pobyt v České republice, pak to není důvod pro udělení azylu, ale důvod proč je o azyl vůbec žádáno. Stěžovatelka svoji situaci na Ukrajině řešila útěkem na území České republiky, což logicky musí vyústit podáním žádosti o azyl. Proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; rovněž požádala o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti stěžovatelky popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území

po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelka to sice v kasační stížnosti výslovně neuvedla, ale podle obsahu lze důvody, které zmiňuje, podřadit pod důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky a vady řízení před správním orgánem.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že dne 9. 2. 2004 podala žádost o udělení azylu, kterou odůvodnila tím, že má na Ukrajině ekonomické, osobní a rodinné problémy. Nemá práci ani peníze a ve vesnici bydlí jeden muž, který se s ní chce oženit, ale ona jej nechce a on ji stále obtěžuje. Z toho důvodu v srpnu 2001 poprvé přijela do České republiky a žila zde u své sestry. V únoru 2002 se vrátila na Ukrajinu a chtěla opět přijet do České republiky za prací. Vyřizovala si pracovní vízum, nedostala ho, ale získala vízum na půl roku. V listopadu 2002 znovu odcestovala do České republiky a od té doby je zde stále. Uvedla také, že na Ukrajině nikdy neměla problémy s policií, soudy ani jinými státními orgány. Při návratu do vlasti se obává, že by měla vážné problémy s rodiči a nevypočitatelné potíže se svým bývalým přítelem. Žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 2. 2004 žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť dospěl k závěru, že stěžovatelka uvádí pouze rodinné, osobní, ekonomické důvody a snahu o legalizaci pobytu v České republice a tyto nelze důvodům pro udělení azylu podřadit. Proti tomu podala stěžovatelka včas žalobu, ve které uvedla konkrétní ustanovení správního řádu, která podle jejího názoru žalovaný porušil. Dále odkazuje na žádost udělení azylu v České republice, protokol o pohovoru a ostatní spisový materiál.

Prvotní je námitka týkající se nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], konkrétně se stěžovatelka domnívá, že její důvody uváděné v kasační stížnosti lze podřadit pod ustanovení § 12 zákona o azylu.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Stěžovatelka v průběhu správního řízení ani řízení před soudem nikdy neuvedla, že by byla na Ukrajině jakkoli pronásledována, ani že má obavu z pronásledování z některého z důvodů uvedených pod písmenem b) výše citovaného ustanovení. Naopak jako důvody odjezdu z Ukrajiny uvedla pouze rodinné, osobní a ekonomické problémy. Podle názoru Nejvyššího správního soudu postupoval žalovaný v souladu se zákonem, když žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g).

Namítá-li stěžovatelka, že nebyly dostatečným způsobem zváženy důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, nelze s ní ani tentokrát souhlasit. Posuzování žádosti o udělení azylu ministerstvem se sestává z řady procesních a materiálních hledisek, obsažených v zákoně o azylu, které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také souslednosti. Pokud totiž v řízení o azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán bez dalšího - ale jen ve lhůtě podle odstavce 2 téhož ustanovení – zamítne žádost, aniž by v řízení zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v § 13 a § 14 zákona o azylu je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 citovaného zákona. Tento důvod však žalovaný vůbec nebyl povinen zkoumat. Žalovaný správně zjistil, že stěžovatelka uváděla pouze důvody ekonomické a zamítl její žádost jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Vyslovil-li dále v rozhodnutí, že stěžovatelka nesplňuje důvody udělení azylu podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu, stalo se tak nad rámec zákonné povinnosti, aniž by to však mělo jakýkoli vliv na věcnou správnost vydaného rozhodnutí.

Obecně lze pak poukázat na skutečnost, že udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu, soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Nelze tedy soudu vytýkat nesprávné posouzení právní otázky, která předmětem jeho přezkumu být vůbec neměla. Není tedy naplněn ani kasační důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Namítá-li stěžovatelka, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, nemůže s tím Nejvyšší správní soud souhlasit. Posuzování žádosti o udělení azylu ministerstvem se sestává z řady procesních a materiálních hledisek, obsažených v zákoně o azylu, které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také souslednosti. Jestliže tedy v daném případě byla žádost o azyl stěžovatelky zamítnuta z důvodu, že neuváděla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování. [§ 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona], není možno žalovanému vytýkat, že se podrobně nezabýval podstatou žádosti stěžovatelky, neboť by to bylo nadbytečné. Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění tvrzeného kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., tedy vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Žádný ze stěžovatelkou uváděných důvodů kasační stížnosti tak nebyl shledán, proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a zamítl ji (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. dubna 2005

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu